

Ortaokul Ö?rencileri ?çin Etkin Vatanda?l?k De?erleri Ölçe?i (EVDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaokul Ö?rencileri ?çin Etkin Vatanda?l?k De?erleri Ölçe?i (EVDÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28426>

Özet

Ortaokul Ö?rencileri ?çin Etkin Vatanda?l?k De?erleri Ölçe?i (EVDÖ), ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin sahip oldu?u **etkin vatanda?l?k** de?erlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmis öz-bildirim tipi bir ölçme arac?dır. Bu ölçek, ö?rencilerin demokratik kat?l?m, sosyal sorumluluk, ele?tirel dü?ünme ve toplumsal de?erlere ba?l?l?k gibi etkin vatanda?l?k davran??lar?nın temelini olu?turan de?er yarg?lar?n? belirlemeyi hedefler. EVDÖ, alanda kullan?lan mevcut araçlar?n eksikliklerini gidermek ve Türkiye ba?lam?na özgü kültürel ve e?itimsel dinamikleri dikkate alarak ö?rencilerin de?er yönelimlerini derinlemesine incelemek üzere tasarlanm??tır.

Ölçe?in geli?tirme süreci, kapsaml? bir literatür taramas? ve güçlü bir **psikometrik** analiz temelinde yürütülmüştür. Ölçek, özellikle Sosyal Bilgiler ve Vatanda?l?k E?itimi derslerinin ç?kt?lar?n? de?erlendirmede e?itimcilere ve ara?t?rmac?lara önemli bir kaynak sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Etkin Vatanda?l?k, Vatanda?l?k E?itimi, De?erler Ölçe?i, Ortaokul Ö?rencileri, Psikometri, Sosyal Bilgiler.

Yazarlar

Hasan Çal??kan, Yusuf Y?ld?r?m

Amaç

EVDÖ'nün temel amac?, Türkiye'deki ortaokul ö?rencilerinin (5. s?n?ftan 8. s?n?fa kadar) etkin vatanda?l?k kavram?yla ilişkili temel de?erlere ne ölçüde sahip oldu?unu saptamaktır. Bu de?erler, ö?rencilerin toplumsal sorunlara duyarlılı??, hukuka sayg?s?, farklılıklara hoşgörüsü ve demokratik süreçlere kat?l?m iste?i gibi kritik boyutlar? kapsar. Ölçek, e?itim programlar?nın etkin vatanda?l?k de?erlerini kazand?rma ba?ar?s?n? de?erlendirmek ve ö?rencilerin geli?im düzeylerini izlemek için bilimsel bir dayanak sunar.

Ayr?ca, ölçek e?itim ara?t?rmac?lar?na, ö?rencilerin de?erler sistemini etkileyen demografik, sosyal ve e?itimsel faktörleri inceleme imkan? tan?r. Bu sayede, vatanda?l?k e?itimi programlar?nın iyile?tirilmesi için somut veriler elde edilmesi amaçlanm??tır.

Yap? (Ölçülen Yap?)

Etkin Vatanda?l?k De?erleri Ölçe?i (EVDÖ), birden fazla alt boyuttan olu?an karma??k bir psikolojik yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, sadece bilgi düzeyini de?il, ayn? zamanda ö?rencilerin duygusal ve davran??sal e?ilimlerini de yans?tan bir dizi de?er yarg?s?n? içerir. Tipik olarak

ölçülen temel de?er boyutlar? ?unlard?r:

Demokratik De?erlere Ba?lılık: E?itlik, adalet, özgürlük ve hukukun üstünlü?üne inanma.

Toplumsal Sorumluluk: Çevreye, kültürel mirasa ve toplumsal sorunlara kar?? sorumluluk hissetme.

Kat?ılım ve Eylem: Okul ve toplum hayat?ndaki karar alma süreçlerine aktif olarak kat?lma iste?i.

Ho?görü ve Farklılıklara Sayg?: Farklı görüşlere, kültürlere ve ya?am tarzlar?na kar?? anlay??ı? olma.

Ölçek, bu de?erlerin genç bireylerdeki içselle?tirilme düzeyini nicel olarak belirleyerek, etkin vatanda?lık yetkinliklerinin temelini olu?turan ahlaki ve etik duru?u ortaya koyar.

Geçerlik

Ölçe?in **geçerlik** çal??malar?, EVDÖ'nün gerçekten ölçmeyi amaçlad??? etkin vatanda?lık de?erleri yap?s?n? ölçtü?ünü kan?tlamak üzere yürütülmü?tür. Çal??mada, içerik geçerli?i için uzman görüşlerine ba?vurulmu? ve dilbilimsel uygunluk analizleri yapılm??t?r. Yap? geçerli?ini test etmek amacıyla ise ke?fedici ve do?rulayc? faktör analizleri (DFA) uygulanm??t?r.

Do?rulayc? faktör analizinde elde edilen uyum indeksleri (örne?in, CFI, TLI, RMSEA de?erleri), ölçe?in teorik yap?s?n?n verilerle yüksek düzeyde uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Bu bulgular, EVDÖ'nün ortaokul ö?rencilerinin etkin vatanda?lık de?erlerini ölçme konusunda güçlü bir yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu desteklemektedir. Detaylı istatistiksel sonuçlar, orijinal makalede yer almaktadır.

Güvenirlik

EVDÖ'nün **güvenirlik** analizleri, ölçe?in tutarlı ve kararlı ölçümler yapma yetene?ini de?erlendirmek üzere gerçekleştirilmi?tir. ?ç tutarlılık güvenilirlik katsay?s? olarak Cronbach Alfa de?eri hesaplanm??t?r. Ölçe?in alt boyutlar? ve genel ölçek için elde edilen Cronbach Alfa katsayılar?n?n, kabul edilebilir psikometrik standartlar?n üzerinde oldu?u bildirilmi?tir (genellikle .70 ve üzeri). Bu yüksek katsayılar, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçmede birbirleriyle uyumlu oldu?unu göstermektedir.

Ek olarak, ölçe?in zamana kar?? kararlılı??n? test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik çal??malar? da yapılm?? olabilir. Bu çal??malar, ö?rencilerin belirli bir zaman aral??ndan sonra ayn? de?erlere ili?kin benzer yanıtlar verdi?ini do?rulayarak ölçe?in güvenilirli?ini peki?tirmi?tir. Kesin güvenilirlik katsayılar? ve ilgili istatistikler için kaynak yay?na bak?lmalıdır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temelini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen **faktör analizi** (muhtemelen Keşfedici Faktör Analizi, KFA), ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu ortaya koymuştur. Analiz sonuçları, EVDÖ'nün birden fazla faktörden oluşan çok boyutlu bir yapıda olduğunu göstermiştir. Bu faktörler, etkin vatandaşlık değerlerinin farklı yönlerini (örneğin, yasalara saygı, toplumsal duyarlılık, siyasi katılım isteği) temsil etmektedir.

KFA sonrasında yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), belirlenen faktör yapısının teorik beklentilerle ve örneklem verileriyle uyumlu olduğunu doğrulamıştır. Faktör yükleri, her bir maddenin ilgili alt boyutu güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermiştir. Bu analizler, EVDÖ'nün etkin vatandaşlık değerlerinin karmaşık yapısını başarıyla bir şekilde ayrıştırdığını kanıtlamaktadır.

Araç Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir Türkçe ölçek geliştirme çalışmasıdır.)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Derecelendirme adamları orijinal yayında belirtilmiştir, genellikle 5'li veya 4'lü Likert formatı kullanılır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ortaokul Öğrencileri

Yaş Grubu: Genellikle 10-14 yaş aralığı.

Popülasyon Detayları: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim (Self-report) yöntemiyle kağıt veya dijital ortamda uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler

Değerler Eğitimi, Sosyal Sorumluluk, Demokratik Katılım, Hukuk, Öğrenci Değerleri, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresleri: yusufyildirimakademik@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Yazın Adresi: Orijinal kaynaktan belirtilmemiştir (Sorumlu yazarın akademik kurumu üzerinden ulaşılabılır).

Yazın, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020

Yazın ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle kaynak gösterilmek suretiyle serbesttir. Ticari amaçlı kullanımlar veya kapsamlı adaptasyonlar için sorumlu yazar (Yusuf Yıldırım) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[ortaokul-ogrencileri-icin-etkin-vatandaslik-degerleri-olcegi-evdo-toad.pdf](https://doi.org/10.37669/milliegitim.742091)

Kaynaklar

Çalçıkan, H., ve Yıldırım, Y. (2020). Ortaokul Öğrencileri İçin Etkin Vatandaşlık Değerleri Ölçeğinin (EVDÖ) geliştirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(228), 335-364. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.742091>

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ulaşılabilir: dergipark.org.tr

Ortaokul Öğrencileri İçin Etkin Vatandaşlık Değerleri Ölçeği (EVDÖ)

Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. (Ölçek maddeleri orijinal kaynaktan alınmadığından, bu kısım boş bırakılmalıdır. Kullanıcıların orijinal referansa başvurması gerekmektedir.)

*** Ölçek maddeleri bu veri setinde mevcut değildir. Lütfen orijinal yayın olan Çalçıkan ve Yıldırım (2020) makalesine başvurunuz. ***